

ภาพที่ 1 การเปิด-ปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

ระบบและกลไกการเปิดและปิดหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม และประสานงานการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และความต้องการด้านวิชาการ และวิชาชีพของสังคม เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรเป็นไปตามระบบและกลไกในการเปิดและปิดหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำระบบและกลไกการเปิดและปิดหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ และเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามระบบและกลไกในการเปิดและปิดหลักสูตร ซึ่งระบบและกลไกการเปิดและปิดหลักสูตรดังกล่าวได้รับความเห็นชอบในคราวประชุมสภาวิชาการ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๗ ในวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๗ และในคราวประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๗ ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ ตามลำดับเรียบร้อยแล้ว

ระบบและกลไกการเปิดหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ครอบคลุมทั้งในส่วนของ การเปิดหลักสูตรใหม่ และหลักสูตรปรับปรุง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

๑. ลักษณะของหลักสูตรใหม่

หลักสูตรใหม่ หมายถึง หลักสูตรที่ไม่เคยเปิดสอนในระดับและสาขาวิชานั้นมาก่อนในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งควรมีลักษณะ ดังนี้

๑.๑ สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และความต้องการบัณฑิตในสาขาวิชานั้นๆ ในตลาดแรงงานและสังคม

๑.๒ สาขาวิชามีความพร้อมในการเปิดดำเนินการหลักสูตร ทั้งด้านอาจารย์ ทรัพยากรสนับสนุน การเรียนการสอน และปัจจัยเกื้อหนุนอื่น

๑.๓ มีโครงสร้างและมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ และมาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชา(ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.๒ รายละเอียดของหลักสูตร

๒. ลักษณะของหลักสูตรปรับปรุง

หลักสูตรปรับปรุง หมายถึง หลักสูตรเดิมที่มีการเปิดดำเนินการในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ครบรอบดำเนินการทุกระยะเวลา ๕ ปี โดยมีการศึกษาความก้าวหน้าทางวิชาการของสาขาวิชานั้นๆ ศึกษาความคิดเห็นจากบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้ทราบจุดที่ควรปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๒.๑ หลักสูตรปรับปรุง หมายถึง หลักสูตรที่มีการปรับปรุงในสาระสำคัญของหลักสูตร เช่น วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ชื่อหลักสูตร ชื่อปริญญา เนื้อหาสาระสำคัญในหมวดวิชาเฉพาะและระบบการศึกษา

๒.๒ หลักสูตรปรับปรุงเล็กน้อย หมายถึง หลักสูตรที่มีการปรับปรุงในระดับรายวิชา เช่น การเปลี่ยนชื่อรายวิชา การเปลี่ยนรหัสวิชา การเพิ่มรายวิชาเลือก และการปรับคำอธิบายรายวิชา โดยไม่กระทบโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระในหมวดวิชาเฉพาะ

สาขาวิชา/คณะสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และความต้องการบัณฑิตในตลาดแรงงานและสังคม

สาขาวิชา/คณะเสนอแต่งตั้งกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร

คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร
และจัดทำ(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)

คณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตรซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการวิพากษ์หลักสูตร*

สาขาวิชาเสนอ(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ต่อคณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรระดับคณะและคณะกรรมการ
วิชาการประจำคณะ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง*

สาขาวิชา/คณะส่ง(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ต่อคณะกรรมการวิชาการระดับมหาวิทยาลัย
เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง*

คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรนำเสนอ(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)
ต่อสภาวิชาการ*

คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรนำเสนอ(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)
ต่อคณะกรรมการตรวจสอบการแก้ไขตามมติสภาวิชาการ*

คณะกรรมการตรวจสอบการแก้ไขตามมติสภาวิชาการ ตรวจสอบความถูกต้อง/ความครบถ้วน
ในการแก้ไข (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ.๒) ตามข้อเสนอแนะของสภาวิชาการ*

คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรนำเสนอ(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)
ต่อสภามหาวิทยาลัย*

ทั้งนี้ หลักสูตรใหม่ให้นำเสนอก่อนกำหนดการเปิดสอนเป็นเวลา ๖ เดือน
หลักสูตรปรับปรุงให้นำเสนอก่อนกำหนดการเปิดสอนเป็นเวลา ๔ เดือน

คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรจัดทำเอกสารรายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ฉบับสมบูรณ์
และแบบรายงานข้อมูลการพิจารณารายละเอียดของหลักสูตร
จัดส่งที่สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน เพื่อนำส่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.)
ภายใน ๓๐ วัน นับแต่สภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

สาขาวิชา/คณะนำเสนอหลักสูตรที่สภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบต่อสภาวิชาชีพ(ถ้ามี)

หมายเหตุ คณะ ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี และบัณฑิตวิทยาลัย

* ในกรณีที่ขั้นตอนดังกล่าวมีคำแนะนำให้ปรับปรุง(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) หรือแบบรายงานข้อมูล
การพิจารณารายละเอียดของหลักสูตรให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตาม
ข้อเสนอแนะ/มติที่ประชุม

ภาพที่ ๑ ระบบและกลไกการเปิดหลักสูตร

จากภาพที่ ๑ สามารถอธิบายรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานการเปิดหลักสูตรได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สาขาวิชา/คณะสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต และความต้องการบัณฑิตในตลาดแรงงานและสังคม

ในกรณีหลักสูตรใหม่ให้มีการพัฒนาหลักสูตรโดยคำนึงถึงหลักการประกันคุณภาพของหลักสูตร คือ การบริหารหลักสูตร ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอนและการวิจัย การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ในกรณีหลักสูตรปรับปรุงให้มีการประเมินหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก ๕ ปี

ขั้นตอนที่ ๒ สาขาวิชา/คณะเสนอแต่งตั้งกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร อย่างน้อย ๕ คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขา/สาขาวิชานั้นๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย ๒ คน หากมีองค์กรวิชาชีพให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการด้วยอย่างน้อย ๑ คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ/มาตรฐานคุณวุฒิสถาบัน โดยจัดทำเป็นคำสั่งมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ ๓ คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร และจัดทำ (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)

ขั้นตอนที่ ๔ คณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตรซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ใช้บัณฑิตดำเนินการวิพากษ์หลักสูตร

ขั้นตอนที่ ๕ สาขาวิชาเสนอ(ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ต่อคณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรระดับคณะและคณะกรรมการวิชาการประจำคณะตรวจสอบความถูกต้อง

ในกรณีที่มีคำแนะนำให้ปรับปรุง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

ขั้นตอนที่ ๖ คณะส่ง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) จำนวน ๑๓ เล่ม นำเสนอต่อคณะกรรมการวิชาการระดับมหาวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

ในกรณีที่มีคำแนะนำให้ปรับปรุง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)ให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ ๗ คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรนำเสนอ (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) จำนวน ๑๔ เล่ม นำเสนอต่อสภาวิชาการ

ในกรณีที่มีคำแนะนำให้ปรับปรุง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒)ให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ ๘ คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรนำเสนอ (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ที่ปรับปรุงแก้ไขตามมติสภาวิชาการแล้ว จำนวน ๓ เล่ม นำเสนอต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบการแก้ไขตามมติสภาวิชาการ

ในกรณีที่มีคำแนะนำให้ปรับปรุง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ ๙ คณะอนุกรรมการตรวจสอบการแก้ไขตามมติสภาวิชาการ ตรวจสอบความถูกต้อง/ความครบถ้วนในการแก้ไข (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ.๒) ตามข้อเสนอแนะของสภาวิชาการ

ในกรณีที่มีคำแนะนำให้ปรับปรุง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสภาวิชาการ

ขั้นตอนที่ ๑๐ คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรนำเสนอ (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) จำนวน ๒๔ เล่มนำเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ หากเป็นหลักสูตรใหม่ให้นำเสนอก่อนกำหนดการเปิดสอนเป็นเวลา ๖ เดือน ส่วนหลักสูตรปรับปรุงให้นำเสนอก่อนกำหนดการเปิดสอนเป็นเวลา ๔ เดือน

ในกรณีที่มีคำแนะนำให้ปรับปรุง (ร่าง)รายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ให้คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ ๑๑ คณะกรรมการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร(มคอ. ๒) ฉบับสมบูรณ์ และแบบรายงานข้อมูลการพิจารณารายละเอียดของหลักสูตร จำนวน ๔ ชุด จัดส่งที่สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน เพื่อนำส่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.) ภายใน ๓๐ วัน นับแต่สภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ ๑๒ สาขาวิชา/คณะนำเสนอหลักสูตรที่สภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบต่อสภาวิชาชีพ(ถ้ามี)

ระบบและกลไกการปิดหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีแนวปฏิบัติและเงื่อนไขที่ควรพิจารณาในการปิดหลักสูตร ดังนี้

๑. หลักสูตรที่จะปิดต้องผ่านการพิจารณากลับกรองจากคณะกรรมการวิชาการระดับคณะ/คณะกรรมการบริหารคณะ คณะกรรมการวิชาการระดับมหาวิทยาลัย และสภาวิชาการ รวมทั้งต้องได้รับเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยก่อนปิดหลักสูตร

๒. เงื่อนไขที่ควรพิจารณาในการปิดหลักสูตร ได้แก่

๒.๑ หลักสูตรที่ไม่เป็นไปตามความต้องการ นโยบายของประเทศ นโยบายการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย

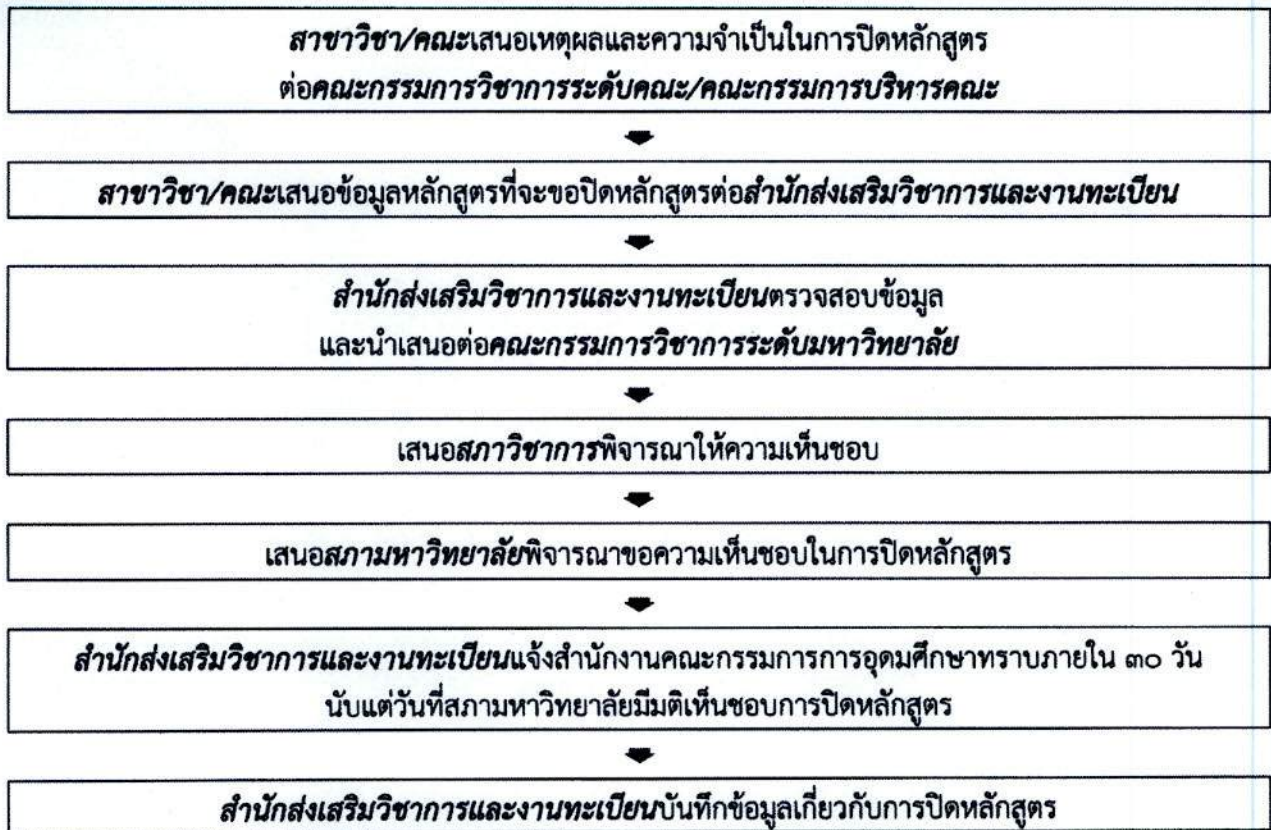
๒.๒ หลักสูตรที่ไม่เปิดสอน หรือจำนวนนิสิตนักศึกษาต่ำกว่าแผนการรับจนไม่สามารถเปิดสอนได้ติดต่อกัน ๓ ปีการศึกษา

๒.๓ หลักสูตรที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร หรือมาตรฐานสภาวิชาชีพ

๒.๔ หลักสูตรที่ไม่สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่นได้ หรือพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้ยาก

๒.๕ หลักสูตรที่มีปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวม

๓. ในทุกปีการศึกษาให้คณะกรรมการบริหารคณะนำผลการดำเนินงานหลักสูตรมาวิเคราะห์พิจารณา ถ้าหากเห็นว่าควรปิดหลักสูตรให้งดรับนิสิตนักศึกษา และจะขอปิดหลักสูตรเมื่อไม่มีนิสิตนักศึกษาในหลักสูตรแล้ว

หมายเหตุ คณะ ประกอบด้วย คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และบัณฑิตวิทยาลัย

ภาพที่ ๒ ระบบและกลไกการปิดหลักสูตร

จากภาพที่ ๒ สามารถอธิบายรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานการปิดหลักสูตรได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ คณะเสนอเหตุผลและความจำเป็นในการปิดหลักสูตรต่อคณะกรรมการวิชาการระดับคณะ/คณะกรรมการบริหารคณะ ซึ่งการเสนอขอปิดหลักสูตรอาจมีเหตุผล อาทิ หลักสูตรไม่ทันสมัย ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ศักยภาพของอาจารย์ประจำหลักสูตรไม่เพียงพอ ไม่มีนักศึกษาตกค้างในฐานข้อมูลระบบบริการการศึกษา โดยให้สาขาวิชา/คณะจัดทำเอกสารรายละเอียดของการปิดหลักสูตรตามแบบฟอร์มการปิดหลักสูตร

ขั้นตอนที่ ๒ คณะเสนอข้อมูลหลักสูตรที่จะขอปิดหลักสูตร โดยยื่นแบบฟอร์มการเสนอขอปิดหลักสูตร พร้อมทั้งสำเนาหน้าปกเล่มหลักสูตรที่เสนอปิด ต่อสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ขั้นตอนที่ ๓ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนตรวจสอบข้อมูลและนำเสนอต่อคณะกรรมการวิชาการระดับมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ ๔ เสนอสภาวิชาการพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ ๕ เสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาขอความเห็นชอบปิดหลักสูตร

ขั้นตอนที่ ๖ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนแจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่สภามหาวิทยาลัยมีมติเห็นชอบการปิดหลักสูตร

ขั้นตอนที่ ๗ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปิดหลักสูตร